

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovenskemu narodu!

Ni ga z lepo naroda, ki bi živel v tako neugodnih okoliščinah ko narod naš. Razdeljen na več upravnih teles in dotikajoč se narodov, kateri so bili od nekedaj najhujši sovražniki njegovemu razvitku, mora se z vsemi svojimi močmi in sicer mnogokrat neuspešno boriti za one naravne pravice, katere srečnejši narodi uživajo brez prigojora. In vendar v tem vednem boju narod naš ni omagal in tudi omagal ne bode. Poroč zato nam je okoliščina, da se vrste narodnih naših boriteljev od leta do leta množé, in da si naša narodna ideja pridobiva vedno več tal. Dasi se z ozirom na to moremo nekako potolaženi ozirati v prihodnost, vendar je dolžnost naša skrbeti za to, da bode ta napredek trajen in da se vzbudi in utrdi pri nas čedalje več narodnega ponosa. To pa se mora doseči s tem, da se v našem središču — v beli Ljubljani — ustanovi zavod, iz katerega bi se sveže narodno življenje razširjalo po vseh krajih milé naše domovine. In v ta namen ustanovili smo podpisani društvo „Narodni dom“ ter si postavili za nalog sezidati in vzdrževati poslopje, v katerem bi imela vsa narodna društva ljubljanska stalno in dostojno bivališče. Poslopje to preiti ima v nekoliko letih v lastnino „Slovenske matice“, postane toraj lastnina vsega slovenskega naroda, kateri bo razen drugih imel od njega tudi te koristi, da se bo delo polovica od njegovih dohodkov porabila za literarne svrhe, polovica pa za ustanove slovenskim pisateljem, umetnikom in dijakom. Zidanje narodnega doma nima tedaj lokalnega, temveč splošno slovensk pomen, zato se obračamo do vsega slovenskega naroda, da nas pri našem domoljubnem podjetju podpira, da nam pomaga postaviti ta sijajni spomenik domoljubja, zavednosti in požrtvovalnosti svoje.

Narodni dom, ki se bode v Ljubljani mogočno dvigal v zrak in navdajal s ponosom vsakega Slovenca, naj bode vidni dokaz celokupnosti našega naroda. Pozivljamo torej vse domoljube po domovini slovenski, naj našo namero podpirajo

s tem, da začno nabirati prostovoljne doneske za zidanje narodnega doma. Naj ne bode na celem Slovenskem hiše, katera ne bi po svoji mogočnosti pospeševala tega vzvišenega namena; naj ne bode Slovenca, ki ne bi svojega daru položil na žrtvenik domovine! Pač je med nami mnogo takih, ki ne morejo veliko darovati, a ti naj se ne izgovarjajo s tem, da bi njihovi darovi bili preneznatni; vsak še tako majhen dar, in naj bi bil le krajevar, bode se z veseljem sprejel in sicer s tem večjim veseljem, čim težje ga je dotičnik daroval. Povsod pa naj se osnujejo družbe, katerih člani se bodo obvezali vsak dan, vsaki teden ali vsak mesec darovati gotov znesek. Tak prostovoljen davek pač ne bode nikogar težil, splošno narodno podjetje pa bode znamenito pospeševal.

Na delo toraj rojaki! Pokažimo, da smo napreden narod; pokažimo, da nam ni tuja požrtvovalnost! Delajmo, zbirajmo, dokler ne bode stalo poslopje, katero bode na pročelji imelo ponosni napis:

NARODNI DOM!

V Ljubljani, februarja 1882.

Upravni odbor društva „Narodni dom“:

Dr. Alfonz Možej, odvetnik, predsednik.

Dr. Karol Bleiweis pl. Trsteniški, podpredsednik.

Fran Fortuna, županov namestnik in veletržec;

Peter Grasselli, deželnega glavarja namestnik in hišni posestnik;

Ivan Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“;

Dr. Anton Jarc, stolni prošt;

Josip Kušar, predsednik trgovinsko-obrtnijske zbornice in hišni posestnik;

Ivan Murnik, vitez Fran-Josipovega reda, tajnik trgovinsko-obrtnijske zbornice;

Dr. Fran Papež, odvetnik;

Vaso Petričič, mestni odbornik, hišni posestnik in trgovec;

Ferdinand Souvan, veletržec;

Dr. Josip Starè, c. kr. finančne prokuratorje kancipist in hišni posestnik;

Dr. Valentin Zarnik, odvetnik, deželni poslanec

in mestni odbornik;

odborniki.

Petrolej.

Naši poslanci so prisiljeni dovoliti v novo obdačenje petroleja, to pa tistega, kojega iz drugih dežel k nam na prodajo dovažajo. Od takšnega petroleja bodo financarji pobirali večjo colnino. Trgovci bodo morali za meterski cent tujega petroleja na meji plačevati namesto sedanjih 3 fl. zanaprej — 10 fl. v zlatu. Vsled tega bo petrolej dražji, kakor vsaj liberalci trdijo, in baje s tem bodo zlasti ubožnejši in siromašnejši ljudje, ki petrolej za svečavo žgejo, hudo zadeti. No, in sedaj upijajo liberalci rekoč: no, glejte, kako slabo konservativno nemški in narodno slovenski poslanci gospodarijo, sedaj še niti siromakom ne prizanašajo in jim podražavajo najpotrebnejšo svečavo. Toda neopravičeno in krivo je upijanje liberalcev, ki so največ po svojej 20letnej upravljivosti povzročili velike državne stroške. Te moramo pokriti ali s tem da kakor liberalci dolgove delamo in svoto državnih obrestij množimo, ali pa večjo dačo vržemo na grunte, hiše itd. Ne prvo, ne drugo ne kaže in zatorej je še najbolje pomnožiti državne dohodke z indirektnimi davki. In tukaj je obdačenje petroleja najzdatnejše in najpravičnejše sredstvo. No, in to hočemo v naslednjem dokazati.

Še ni dolgo od tega, da so ljudje smrdljivi petrolej malo poznali. V 15—20 letih zgodila je se tukaj velika prememba. Skoraj ni hiše, kder bi petrolej ne žgali. Vsak zna, da za manj denarjev ni mogoče dobiti lepše in boljše svečave.

Amerikanci so zasledili neizmerne zaloge petroleja pod zemljo. Kmalu jih navtajo, Dobljeni petrolej umejo brž dobro snažiti in kot čisto svetlo olje brez poprejšnjega nadležnega smrada pripravljati. Začnejo ga precej po celem svetu v zabojih razpošiljati in prodavati, tudi v Evropo. Ljudje se novej svečavi hitro privadijo, ker je veliko lepša in ceneja od lojenih in voščenenih sveč. Ne dolgo potem zasledili so tudi na Nemškem v Hanoverskem, dalje na Ruskem in Rumunskem pa tudi pri nas v Gališkem prav bogate jame petroleja. Tukaj si že veliko tisoč ljudij služi kruha s tem, da petrolej iz zemlje spravljajo in potem čistijo. Sedaj ga na leto za svečavo priredijo okolo 160.000 meterskih centov (met. cent = 100 kilo). To je velike važnosti za ubožno deželo Gališko pa tudi za celo Avstrijo, kajti sedaj nam ni treba toliko, kakor poprej kupovati ameriškega ali ruskega petroleja. Imamo ga v lastnej državi dovoljno in denar lahko ostane doma. Amerikanci nam ne morejo več tako lahko, kakor l. 1876 nagajati in ceno petroleja samovoljno in preveliko nastavljati.

Meterski cent petroleja veljal je na Dunaji l. 1871. 29 fl. 10 kr., l. 1872. 27 fl. 39 kr., l. 1873. 23 fl. 75 kr., l. 1874. 19 fl. 19 kr., l. 1875. 19 fl., l. 1876. 18 fl. 60 kr.

Proti koncu l. 1876 pa so pohlepni ameriškanski trgovci se pomenili med seboj in ceno potisnoli naenkrat do 31 fl. 50 kr. Toda ovo priliko

so porabili drugi posestniki petrolejskih jam ter so pripeljali svojega blaga in Amerikance precej ukrotili. Petrolej je potem veljal l. 1878. 17 fl. 50 kr., l. 1879. 16 fl. 75 kr., l. 1880. 16 fl. in l. 1881 samo 15 fl. Iz tega je razvidno, kako je cena petroleju od l. 1871 naprej — padala.

Cena je padala, toda množina porabljenega petroleja je naraščala; kajti l. 1869 so črez avstrijsko mejo pripeljali komaj 200.000 meterskih centov, lani pa že 1,400.000. Dostavimo še, da so vrhu tega na Gališkem od leta do leta več petroleja prodali. Iz tega pa je gotovo spoznati, da cena petroleju ne bode večja; če ne bode nižja, ostajala bode, kakoršna je.

Na dalje razvidimo, za kako mali denar nam petrolej služi kot svečava. Svetilnica s petrolejem nalita, ki sveti kakor na primer jedna lojena sveča, gori 10 ur in olje stane $\frac{1}{2}$ krajcarja, lojene sveče pa zgori v 10 urah za 10—11 krajcarjev. Navadno pa dajo takšnej svetilnici svetljeje goret, kakor gori lojena sveča, in toraj sežgejo za 1—2 krajcarja olja pa tudi bolje vidijo. Kdor pa v 10 urah da za 11—12 krajcarjev petroleja zgoret, temu tudi sveti luč tako, kakor bi bil kakih 20 lojenih sveč prižgal. Da pa 20 lojenih sveč za 11—12 krajcarjev ni nikder dobiti, to vsakdo zna.

Petrolej dobi se v štacunah že jako čist in prost neprijetnega duha. Tudi svetilnice so izvrstne. Vsled tega žgejo nekdar zaničevani petrolej v najimnitnejših hišah. Najbogatejša gospoda rabi petrolej, da zvečer razsvetljuje svoje sobe, dvorane, stopnice, mostovže in veže. Rabijo pa velike svetilnice, da je svetloba zdatna, jasna.

Zatoraj pa je sedaj petrolej najceneja svečava ne samo ubožnišim ljudem, rokodelcem, kmetovalcem, sploh menjšemu prebivalstvu na deželi in v mestih, ampak tudi premožnejšim, bogatecem. Da, slednji ga požgejo najboljšega in največ. No, in tega je se finančni minister, ki potrebuje mnogo denarjev, spomnil in sprožil večji davek ali colnino na petrolej. Ravnal je kakor se spodobi vsakemu razumnemu finančnemu ministru.

(Konec prib.)

Gospodarske stvari.

Kako z mavcem ali gipsom ravnati.

Mavec ali gips obstoja iz žveplene kisline in iz apna. Obe ti tvarini dajete rastlinam bistveno hrano. Tam kjer teh dveh snovi v zemlji primanjkuje ali kjer jih je sploh premalo, tam jih je treba z mavcem nadomestiti, da morejo rastline zopet z uspehom rasti.

Vrh tega ima mavec tudi to moč, take rastlinske redivne snovi, ki v zemlji nerazkrojene spe, razkrojivati in jih tako sposobne rastline vse vzeti in se tako od njih živiti.

Mavec veže amonijak in zabrani preneglo razkrojitev hlevnega gnoja. Ako se toraj v hlevih

mavec na gnoj potroša, tako se napravi več in močnejšega gnoja.

Vrh tega pa se v hlevih še smrad odstrani, ki je živalim in ljudem zelo škodljiv.

Prava reja je rastlini sicer skozi celi čas njene rasti potrebna in za njo zelo važna, prav posebne vrednosti pa je rastlini v njeni mladosti, ko jame mlada rastlina razvijati in obraščati. Toraj nekteri mavec že pri posejevanji z semenom vred pri detelji posejajo. Pri lucernski detelji kaže mavec s semenom vred podarati, da tako ta globoko koreninasta rastlina tudi v poznejših časih svojo hrano dobiva.

Mavec mora prav moknato zmlet biti. Ker se sicer le prav malo da razstopiti, debelejši koščeki le prav malo koristijo. Mavec pa ni nadomestek vsega drugega gnoja. Kdor z njim obilnejše žetve in pridelke dognati hoče, mora tudi z drugim gnojem prav pridno gnojiti. Sicer nastopi v zemlji pomanjkanje drugih potrebnih redivnih snovi in rastline ne morejo veselo prospovati.

Votla sadna drevesa še živa in rodovitna ohraniti.

Marsiktero zlahtno sadno drevo postane dostikrat pred časom votlo. Gospodarju je žal tako drevo podreti in vendar, če se votlina pusti, kakoršna je, gre drevo svojemu koncu gotovo nasproti. Skusil sem, pripoveduje neki gospodar, pred več leti z ilom. Zatlačil sem votlino z ilom, vse natanko trdno zamazal in potem il s katrovcem prav na debelo pomazal, da ilovice dež ni mogel izpirati in drevo se je ohranilo, oživelo in zdaj zopet lep in obilen sad rodi.

Rijine glivice v krmi mlečnih krav.

Skušnje in kemične preiskave so pokazale, da je bil prah od plev neke žitne sorte, ki je bila rijasta in ki se je med krmo mlečnih krav zatrosil, uzrok, da se je mleko od teh krav hitro pred časom skisalo. V mleku od teh krav je se našlo pri kemični preiskavi mnogo rijinih semenčekov, ki so povzročili, da se je tako mleko hitreje od čistega skisalo. Pri polaganji rijaste krme je toraj previdnosti treba, posebno mlečnim kravam, če se hoče, da se njih mleko dalj časa sladko ohrani in ne skisa. Žitna rija se neškodljiva stori, ako se rijasta krma popari, ali kuha in soli.

Pomoček proti metljajem pri ovcah se od nekterih strani priporoča jelkovo vejevje, ki se ovcam v jasli položi. Ovce ne le šilovje ampak tudi skorjo z vej željno oglodajo in to jih ove hude plučne bolezni obvarje. V čredi jarič je začela ta bolezen prav hudo nastopati. Že se je bilo bati, da ji bode vsa čreda padla kot žrtva. Mnogo ovec je bilo za njo že poginilo. Na kar se je z povedanim pomočkom poskusilo, ovce so ozdravele in bolezen se ni več prikazala med njimi. Skušba ni težka.

Zoper žižke je klorovo apno, ki se mora suho porabiti. Delj časa zraku izpostavljeno začne vlago na se vleči, se maže in slednjič nič ne velja. S pomočjo žlice se vse razpoke, špranje in druge luknje na žitnici in deloma tudi pod s tem apnom potrosijo. Tudi okoli in okoli žitnega kupa se more potrositi. Po osmih dneh se staro apno vkup pomete in novo potrosi. Trikrat tako storiti je dosti in žitnica je čista hudega škodljivca.

Sejmi 6. marca Maribor, sv. Peter pod sv. gorami, Poličane, 10. marca sv. Jurij pod Tabrom, Kapela pri Brežicah, Spod. Polskava, Dob pri Hrastniku, Kostrivnica, na Kranjskem: 7. marca Zalog, 9. marca Brezovica, 10. marca Raka, Smuk, 11. marca Senožece, na Koroškem: 12. marca v Lavmintu, 13. marca Gmintu, na Hrvatskem: 9. marca Koprivnica, 12. marca Kostajnica.

Dopisi.

Iz Dobrne. (Slovenskim učiteljem z obje pokazalo) je uredništvo nemškega v Gradci izhajajočega časnika „Paed. Zeitschrift“. Iz številke 3 imenovanega lista smo zvedeli, da je začetkom meseca januarja nek „naroden učitelj“ iz slov. Štajara, ki sedaj v Gradci biva, uredništvu ponudil spis, v katerem dokazuje, da se učitelji spodnje-štajarski trudijo brez zdatnega uspeha, ker se mladi ljudje za učiteljski stan pripravljajo v Mariboru s pomočjo drugega jezika, kakor ga pozneje pri podučevanju otrok potrebujejo. Da bi se pa učiteljem in učencem težavno stanje v tem ozlru zljajšalo, naj bi v mariborskem pripravnišči učni jezik postal slovenski, t. j. naj bi se prihodnjim učiteljem nauki razlagali v slovensčini, a ne v nemščini, kakor sedaj. V tem smislu spisanega članka uredništvo ni hotelo vzprejeti. Zakaj ne? Opravičevaje se namreč po svojem listu je zatrobilo, da so „P. Zeitschrift“ ustanovili nemški učitelji, pa za tega del bi se naj potegoval za slovenske pravice? časopis je „nemški“ in bo tudi ostal a njegovi lastniki ga ne bodo dali iz rok ter spolnovali želje „narodnih fantikov“, t. j. slovenskih prenapetnežev! Ne bomo preiskovali, v kolikej meri ta izraz v istem oziru pa od druge strani zadeva urednika samega, le to pristavimo, da je omenjeni časnik „nemški“ po kopitu dnevnika „Tagespost“, t. j. ekстранemški, a o nazorih ali mišljenji takšnih čudno-nemških časopisov, večina pravih in poštenih pa pravicoljubnih Nemcev neče nič slišati. Celjska ekстранemška „Zeitung“ je kar veselja poskočila, ker je v „P. Z.“ izmed vrstic brala, da bo ta „zdelani“ učitelj bržčas tisti, ki mu je že parkrat zavidela nadaljevanje naukov na vseučilišči, zatoraj je dotične besede ponatisnila z razprtimi črkami. Takšne brec gospodje učitelji menda niso pričakovali od lista, ki ga sami podpirajo; ne le, da je Cerkvi, katere otroci so, že zdavnaj hrbet pokazal, sedaj še razvidijo, kako njihov časopis misli o prizade-

vanji učiteljev glede slovenske narodnosti in jezika. Če je omenjena izjava vsakega slov. učitelja-naročnika spekla in v srce zbodla tako, kakor pisatelja teh vrstic, potem so gotove vsi iztisi romali nazaj v Gradec; ako se pa to ni zgodilo, tedaj nam je res nerazumljivo, kako da more marsikdo v drugih zadevah celó do poblevnih slov. časnikov posebno občutljiv biti! Ali menda „P. Z.“ izhaja brez podpore slovenskih učiteljev, ker si upa tako drzno pisati? Ne. Pred seboj imamo št. 8 vlanjkega letnika. Na strani 152 se uredništvo pritožuje o slabem podpiranju in pravi, da je na Štajarskem 1505 učiteljskih močij, in sicer 1235 učiteljev pa 270 učiteljic. Med temi šteje list samo 506 naročnikov, 132 na slovenskem in 374 na nemškem delu Štajara, če k poslednjemu prištevamo tudi slovenski okraj Radgonski in glede jezika mešani okraj Lipniški. Iz najnovejšega šematizma ali tiskanega imenika učiteljev pa ni težko preračunati, da na nemškem Štajaru deluje okoli 1065 a na slovenskem 440 učiteljev. Po tem računu „P. Z.“ na nemškem delu prejema vsak tretji učitelj, ravno tako je tudi na slov. delu. Iz tega se vidi, da naši učitelji več berejo in globlje v žep segajo, ker podpirajo slovenske liste, zraven tega še imajo denarja za tuje Slovencem sovražne časopise. Veri in naše narodnosti nasprotnih listov je po naših krajih žalibog preveč sposejanih, med tem ko je id npr. na vse strani pravični, kateheta in učitelja podpirajoči časnik „Chr. paed. Blätter“ skoro še po imenu neznan. Prva skrb nam sicer bodi: Svoji k svojim! Kdor pa že hoče in more podpirati nemške učiteljske liste, naj temu sega pod roko; izvrstno uredovan izhaja po 2krat na mesec letos v 5. tečaju ter se celoletno za 2 fl. naročuje na Dunaji (I. Am Peter, Nr. 9). Dopisnik je že veliko učiteljskih nemških listov obimel v roci a med temi je vsakemu narodu približan edini „Chr. paed. Bl.“, ki so ga tudi Nemci ustanovili. Toti časopis z mirno vestjo vroče priporočamo vsakemu prijatelju mile nam mladeži, ker iz skušnje znamo, da še nobenemu za pravico se potegujočemu in resnicoljubnemu vzgojitelju ni — zobov pokazal.

Iz Obreža. Vroča želja vseh tukajšnjih podštetenjakov se še ni izpolnila: Šulekova krčma je vse odprta, prepoved okrajnega glavarstva dana se iz nam neznanih uzrokov ni izvršila in tako še nimajo naši „lumpi“ svojo zavetje in srečno smo tudi na Valentinovo pri Šuleku imeli — pretep.

Trije 15. dec. 1881 s Šulekom vred obsojeni Obriški razbijavci so nekega fanta napadli. Ta se obje komaj branil, popadel v Šulekovi štali, kamor so se dorivali, kramp, in ko ne bi bil močen pošten človek popadel krampa in ravsarjev razpravil, bi Vam zdaj imel o umoru poročati. Krvavi in razmesarjeni pa so bili vsi. Ko so od Šuleka domov šli, so še se v Obrežu enkrat do krvavega stekli. Prišli smo uže tako daleč, da brez orožja

skoraj niti pri svetlem dnevu ni več varno hoditi. Kaj pa je ubijavcu za par tednov ali mesecev zapora? Saj jim v ječah dobro gre. Ne bo dolgo trajalo, in bomo po nekterih vaseh lahko na prstih naštelj ljudi ki še niso bili — zaprti. Še nekaj! Na Šulekovo zahtevanje je skoval in poslal znani Zobovič, Obriški in Šalovski „Gemeinsekretär“ 6. febr. t. l. telegram „v imenu Obriške občine!“ Celjske okrožnej sodnji, da bi osramotil tukajšnjega mizarja Štampergerja, ki je bil pri obravnavi 15. dec. 1881 v Celji glavna priča proti Šuleku, češ da Štamperger premali davek plačuje, in da je zarad tega nesposoben biti porotnik. Gospodje sodniki Celjske sodnije pa so na to odgovorili s znatno brco, ki si jo naj Zobovič, Štross in Šulek za ubo zapišeta. Naš občinski predstojnik Štross od zanesljivih mož vprašan, zakaj da je v imenu občine telegrafiral omenjeno bedarijo, je rekel „da on od tega ni nič znal.“ Lepo „virstvu“ to! Zohovič nosi v žepni občinske pečate (Obreškega in pre tudi Šalonskega). Tudi Štrossov sin ima vso predstojniško oblast, za očeta podpisuje in pečat pritiska. Ali je to red? R.

Iz Šoštanja. (Veselica.) Kot vvod v čitalnično društvo se je dne 5. t. m. priredila v krčmi g. obč. predst. Tajnika narodna veselica s plesom in tombolo. Z veseljem smo videli v kako obilem številu so se prebivalci iz vseh krajev Šaleške doline te veselice vdeležili. Bili so skoraj prostori pretesni. Živ dokaz, da se naši ljudje še zmerom čutijo Slovence, in da bode tudi čitalnica, koja bode v kratkem tukaj vstanovljena, našla krepko podporo med njimi. — Tombole so se prav živahno vdeleževali, mnogo smeha in veselja je bilo pri tem. Posebno pa so razveseljevali navzoče vrli Skalčanje, koji so tako dobro slovenske pesni prepevali, da zaslužijo splošno pohvalo. Sprevideli smo, da ne slovijo oni zastoj kot izvrstni pevcí do celej Šaleške dolini, in upati hočemo, da nas bojo tudi v prihodnje v enakih slučajih podpirali. Tudi nazdravljalo se je mnogo, in pri tej priliki je vrli Šoštanski narodnjak s kratkimi, pa jednatimi besedami razložil pomen današnje veselice. Ne smemo pa zamolčati čudno vedenje nekaterih oseb iz trga, koje so ta večer svojo zagrizenost razodele. Ko se je namreč sprožila napitnica svitlemu cesarju, so bile te osebe toliko nesramne, da se kar zmenile niso zato! No, to je pa vendar le malo preveč na debelo.

Iz Dobja. (Obsojen) bil sem na 10 dni in 2 posta pri c. k. sodnji v Kozjem, ker sem uradno pismo neprevidno odprl, katero mi je župan v roko dal rekoč: to imaš pismo na „Kirchenkonkurrenz“. Jaz ga brez ozira na naslov odprem in čitam. Zdaj še le naslov pogledam in vidim, da je na „löbl. Kirchenvertretung“. Navzoč je bil moj veliki sovražnik Anton B. . . . , kateri me je koj pri č. g. župniku Ivan Kuneji zatožil in tudi pri obravnavi prisegel, da sem jaz naslov prej čital,

ko pismo odprl, kar pa ni resnično. To imam plačilo za 6letno častno službo kr. šolskega načelnika! Ko sem po uradna pisma prišel, bil sem še od uradnika V . . . po nemškutarsko prijazno pozdravljen: „packen Sie sich“.

V pretečenem letu so žandarji pred mojo hišo znanega tata zasačili, kateri je bil isto noč 2 zavornici in eno čutaro ukradel. Ta je bil 8 dni zaprt, jaz pa zaradi neprevidnosti na 10 dni!

Janez Stepenšek, posestnik.

Iz Vranskega okraja. Nič veselega nimam poročati. Nesreča sledi nesreči. Posebno slabo se je predpust obnašal. Najpopred pogorela sta dva velika kozolca s krmo natlačena, eden v Prekopi in eden v Gomilski, prvega je fantič z žveplenkami vžgal, za drugega se pa nič gotovega ne ve. — V pondeljek pred pustno nedeljo je Jurij Kouče v št. Jurji hrast sekal, ki se je tako nerodno podrl, da mu je glavo zdrobilo in je v malo urah dušo izdehnil. Pustno nedeljo ob 7 uri zvečer gre Jovan mlajši, posestnik v Prekopi, s svojo ženo in dvema svojima sestrama in še z enim prijateljom Jakobom Rančigajem v Kapli iz Vranske. Za njim pridrvijo štirje s kolmi in jima tako glave razbijejo, da bosta težko pri življenji ostala. Lopeže so že večidel spravili pod ključ. O tatvini že davno pri nas ni bilo čuti, ali kar na enkrat so od nekod prilomastili in na en večer na veči krajih vlomili in pokradli, pri drugih pa odpodeni bili.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Iz bojišča ne smemo in deloma tudi ne moremo poročati, kakor bi radi. Zabranjeno nam je. Samo to smemo ponatisnoti, kar je vlada objavila. No, in vladina poročila pravijo, da so od 16. februarja naprej 4 naši poveljniki: Haas, Leddihn, Arlov in Sekulič, od 4 strani zgrabili Zagorje in Krbljino planino, da ondi skrite vstaše vjamejo. Toda oberst Haas in general Sekulič bila sta toliko zadržana, da so vstaši odnesli pete. V Kolinoviči in v Krbljini planini so se vsi 4 poveljniki naposled našli, premagavši vse napade vstašev, toda konca niso storili vstaji. Od vstašev je baje mnogo palo, naših je le nekaj mrtvih in ranjenih. V Stolci so vplavljenega poveljnika vstašev, Šutiča, ustrelili. — V državnem zboru so naši poslanci pritrdili v to, da se ima hitro od 1. marca uže pričeti pobirati vzvišena colnina od kave (16 gold.), od rozin (6 gl.), čaja (50 gl.), šampanjevca (20 gl.). ker bi sicer trgovci na škodo državnej blagajnici dali pripeljati mnogo ovega blaga. Dalje so dovolili brambovskemu ministru 120.000 gl. v podporo ženam in otrokom 17.675 rezervistov pod orožje sklicanih. Dalje obravnavajo poslanci proračun za l. 1882. Nemški liberalci pri takšnih prilikah vedno upijajo, da je nemštvo v nevarnosti, pa nihče tega ne veruje, še sami menda ne. — Nova

colninska postava, predložena državnemu zboru, je dogovorjena z ogerskim ministerstvom in bode velike koristi za obrtnike, železne fužine, pa tudi za kmete, ker bode branila vvažanje tujega blaga, katero nam do sedaj toliko škoduje, ker našim pridelkom ceno gubi, denar iz dežele jemlje in državno blagajnico na suhem pušča. Liberalci so to v svojej gorečnosti za svobodno kupčijo zakrivali. Sedaj prihajajo naši poslanci tudi temu v okom. Ob enem tirjajo naši poslanci zdatno obdačenje borze, kder se večidel sami bogati Judje šopirijo in milijone zaslužijo, davka pa skoraj nobenega ne plačujejo. — Slovenci zahtevajo v prošnjah poslanih državnemu zboru pravico svojemu jeziku pri sodnijah in nadsodnijah v Ljubljani. — V ogerskem državnem zboru bilo je veliko besedovanja zaradi Bosne; naposled je obveljala odkritosrčnost Tiszajeva: „v Bosno in Hercegovino smo šli, da zatremo južne Slované.“ Čudno pa je, da k temu hrvatski poslanci molčijo in tiho čepijo v Budimpešti, kakor lipovi bogovje.

Vnanje države. Ruski general Skobeljev je najbolj razdražil Nemce, zlasti Pruse; nemško-pruski listi uže ugibajo, kako in kde bi se najleži dalo z vojsko udariti na Rusijo. Toda Rusi so menda to uže naprej vedeli, ker imajo blizu prusko-nemške meje od lani zbrano mogočno vojsko: 3 vojniške oddelke, 1 divizijo garde in ogromno število konjenikov. — Jako iznemirila je svet novica, da rumunsko ministerstvo dela izredne priprave zlasti proti avstrijskej meji blizu Erdelskega. — Turški sultan poriva vojakov proti Mitrovici in Novemu pazaru. — Papež se zopet pogajajo z Bismarkovim poslanikom, da bi se „kulturnej borbi“ na Nemškem konec storil. Odkritosrčnosti manjka Bismarku, drugače bi uže davno bil mir. Kot minister bi rad katoličane pridobil, kot lutrovec zatrl. — Francozi dobijo zopet krvavega dela v Afriki, mohamedanski Arabi v Tunisu so vstali in napadajo francoske posadke. Odstavljeni minister Gambetta rogovili prav marljivo, njegovi listi povdarjajo zvezo z Rusi in vojsko zoper Nemčijo. — Angleški minister Gladstone dobil je od gosposke zbornice nezaupnico, češ, da je on zakrivil homatije na Irskem. Toda zbornica poslancev mu je dala zaupnico, in vsled tega ostane Gladstone še minister; on je najsrditnejši sovražnik Avstrije in dela na to, da se nam vzame Bosna in Hercegovina.

Za poduk in kratek čas.

Iz Konjice v Jablanico.

Konjica je bila nekdanj bogato, slovito in znamenito mesto vsled ugodne lege na meji dveh lepih, rodovitih dežel. Sedaj pa je revna osamela in zapuščena, vendar smem reči in prerokovati če tudi nisem ne veliki ne mali prerok, da se jej

boče v novi dobi, ki je nastopila s prihodom avstrijske vojske, povrniti nekdanja slava, nekdanje blagostanje. Vsaj zora že gotovo sije Hercegovin-
cem, in ako Bog da in stara sreča, boče tudi dan napočiti — dan jasni in veseli. Take in ed-
nake misli in želje so se mi rajale v glavi in
srci, ko sem na večer v topli župnikovi izbi list-
kal po knjižici od častitega o. Andrije v spomin
podarjeni: „Hercegovina za devetdeset godina ve-
zirovanja Hali Pašina. Spievao jedan Hercegovac.
Čisti prihod od ove pjesme namenjen je carkve-
nim potrebštinam v Hercegovini. U Beču troškom
Hervačanina. 1863 l. str. VI. 93.“ Delce obsega
4 pesni, ki opevajo neslavno vladanje po silovitih
činih slavnega vezira Ali Rizvanbegovića. Prvi
spev začenja z otožno milim ogovorom nesrečne
zemlje Hercegovine:

„Svetog Sabe vojvodino krasna,
Herceg-zemljo, moja tužna majko!
Kamo sreća, da radjala nisi,
Nego vazda neplodnicom bila:
Jerbo slavnih i ako si majka,
I nakazu ti porodi grubu.“

To pesen-žalostinko je neki zložil o. Peter
Bakula, ki je umrl dne 2. oktobra 1874.

Isti mož je poslal med svet tudi: „O fran-
cuskom in pruskom ratu godine 1870—1871.
Pjesme oca Petra Bakule Franjevca Hercegovca.“
Žal, da je marljivi pisatelj, ki je po vseh rožicah
in na vseh cvetlicah nabiral strdi, da jo predela
v sladko medico, prenaplo umrl in ni dočakal,
česar je tako željno čakal, ugodnejših časov za
svojo domovino.

V četrtek 23. januarja zahvalim se iskreno
vrlemu župniku za toli prijazno pogostovanje in
nastopim daljno pot v družbi dveh vojakov, ne-
kega Gornještajerca in nekega Slavonca, ki me
naj spremljata na današnjem dolgem maršu do
Jablanice. Takoj zunaj Konjice se nam je še pri-
družila zelena Narenta, da nas kratkočasi ves
drugi dan s svojim rahlim šumljanjem ali pa
glasnim bučanjem in peliskanjem čez hudo ska-
lovje. Cesta, katero so na raznih krajih delavni
Slovenci, doma iz različnih kranjskih mest in
vasi, skrbno nasipavali s kamnjem, v bližnih
kamnolomih narušenim, bila je tu in tam tako
ozka, da se voz ne more voza ogniti, in je tako
tikoma Narente vodila, da človeka omotica na-
pade, ako pogleda tje doli v kacih 40 do 50
čevljev globoki prepad. V prvi vasi od Konjice
gor — v Čelebiči stoji majhna srbska cerkvice v
sredi pokopališča, katerega grobovi so z debelimi
kamni zasipani, ker menda potrebne zemlje pri-
maujkuje. Hiše, redko po okolici nasejane, so vse
zidane, nizke, krite z belimi ploščami, da izgle-
dajo strehe, kakor bi je vedno sneg odeval. Za-
tim smo srečali in pustili na desnem obrežji me-
stice Lisiči na blizo s 50 poslopji in z mično
džamijo, na levem bregu pa sela: Ribič, Ostrožac,
visoko v hribih ležečo vas Markovo in pa samotno

Papreško, kamor smo došli, ko je bilo solnce že
pol neba prevalilo. Pri neizmerno ubornem hramu
privežemo h košati tepki konje in stopimo v po-
rušeno bajto, v koji je bivala katoliška družina
Franjo Bošnjak z ženo Maro in sinkom Matom.
Trojica je čepela pri ognjišči na sredi sobe, da
se greje in kuha kavo za mimo gredoče popot-
nike. Ako čitatelj ne veruješ tega, kar ti poro-
čam o goli revščini teh Hercegovcev, ne bode
čuda, ker jaz sam, ki sem vse to z lastnim okom
gledal, težko verujem. Koliba ni imela oken, le
majhni dušniki so spuščali dim in smrad iz izbice,
v njo pa mrzli sever, pred katerim je dregetal in
se mraza tresil v tenko srajčico oblečeni Mato.
Hišne priprave nisi našel, da je tvoje oko še tako
skrbno stikalo po njej. Tem sirotam so prsti
glavnik, mlakice po veži ogledalo, trda zemlja pa
miza, stol in postelj. Da je, kakor je, pove tudi
Antun Knežević, nekdanj špiritual bosanskih kle-
rikov v Djakovu, sedaj župnik v Leskovici pod-
kraj Varcara, v svojej pesni: „Suze Bošnjaka
nad grobnicom kralja svojega u Jajcu“, v kateri
opisuje siromašne kočje siromašnih kristijanov
rekoč:

„Moja kuća, v kojoj stanujem,
I v kojoj grozne suze lijem,
Kući jednoj zar da prilikuje,
Gdje stvor prosti treba da stanuje?
Na ledini tvrdoj načinjena,
Kaljužinom crnom obliepljena,
A ševarjem odsgor zastarta,
Da me brani od zloga vremena.
A unutra ni podnice nemam.
Što je izba, zato ni neznadem.
Za prozore šupljina mi služi,
Da mi sunce sjajnu zraku pruži,
Da prosvietli tu grobnicu mračnu,
Razveseli nejaku djetěicu. . . .
Blagor si vam, vuci i medjedi
I ostala divljačina zvjeradi!
Vaša kuća bolja je od moje;
A vi v njoj živite sgodnije.“

Odbajaje od tega kraja, kder nesreča skoro
nesreči oduška ne daje, spomnil sem se izreka
nekega zgodovinarja, ki nekako tako pravi: ko
bi zamoglo solnce brati liste žalostne zgodovine,
ki se semtrtje vrši na zemlji, da bi zamoglo to
storiti, kadar se suče zemlja okolo solnca ter ob-
rača liste svojih letopisov, solnce bi si zakrilo obličje
pri marsikterem poglavji in marsikteri točki.

(Dalje prihod.)

Novo knjižice za slov. ljudstvo.

V založbi ljubljanskega knjigotržca J. Gio-
tinija izišle so 3 nove knjižice za prosto slov.
ljudstvo z lepimi barvanimi naslovi in za odraš-
čene ljudi s prav primernim zapopadkom. Prvi
dve knjižici z naslovoma: „Črni bratje“ in „Pod
Turškim jarmom“ obsegate dve od g. F. H. po-
slovenjeni zanimivi povesti, kateri je g. prevoditelj

za nas še zanimivejši naredil s tem, da je v obeh povestih za glavne osebe naredil Kranjske rojake. Tretja knjižica pa obsega: „Zbirko ljubimskih in ženitovanjskih pisem“, katero je po raznih izgledih sestavil tudi g. F. H. V svoje opravičevanje in pojasnjenje piše g. pisatelj v uvodu: „Nauk za spisovanje ljubimskih in ženitovanjskih pisem je iz dveh ozirov potreben; prvič za take, ki ne najdejo sami pravih besedi za svoje občutke, drugič pa za take, ki ne znajo popolnem pravilne slovenščine pisati, ter iz tega vzroka iščejo izgledov. Tak nauk tudi ni pohujšljiv, kajti ženitovanjska pisma so sama na sebi potrebna, ljubimska pisma pa so se pisala in se bodo tudi brez tega nauka, samo da bodo vsled tega nauka morda lepša in nrajveje sestavljena, ko brez njega. Cena tem knjižicam je prav nizka, zvezek po 20 kr.

Smešnica 9. Župan in žandar prideta v neko hišo iskat ukradenega purana pa ga ne moreta najti. Ko se žandar odpravlja, pokliče gospodinja župana nazaj in mu na uho zašepeče: Bog Vam plati, da niste v zadnji hiši v postelji pod slamo pogledali. Boter, tam je puran. Ali čeravno je župan bil boter, moral je puran izpod slame, taticca pa v luknjo!

Razne stvari.

(*Javno zahvalo*) izreka župan Lah v sv. Janži pri Velenji c. k. okrajnemu glavarju g. Finettiju za dar 201 fl. katerih je tukajšnjim po toči poškodovanim izprosil in razdelil.

(*Iz Velenja*) se piše, da je v sv. Janži 20. febr. 6letni fantek Videmšekov z žveplenkami užgal gospodarsko poslopje, hitro je še sosedovo Glušičevo v plamenu. Kmalu sta obadva posestnika pogorela do tal. Nesrečneža nista zavarovana, škode je 5000 fl. Hišo Novinšekovo so pridni ljudje komaj obranili.

(*Prošnje g. dr. Vošnjaku*) v državni zbor poslale so občine Brežiškega sodnijskega okraja: Zdole, Mostec, Selo, Gaberje, Veliki Obrež, Mihalovec, Kapele, Globoko, Pišcece, Artiče, Zakot in Sromlje, da naj na to dela, da se jednako-pravnost slovenskega jezika tudi pred sodnimi uradi uže vendar jednokrat obistini in da se v to svrhu za Slovence napravi nadsodnija v Ljubljani.

(*Z revolverjem ustrelil*) je se v gornjej Vizingi gimnazijalec in sin mahrenberškega notarja, Oskar Rudel.

(*Novi notarji*) imenovani so g. Čebul za Doberloves, nekov Lausegger iz Gradca pa za Borovlje na Koroškem.

(*Slovensko tožbo*) za Bl. Sporina zoper M. Tekavca zavoljo 85 gld. pri c. k. sodnji celjski vložil je g. dr. Jožef Seruec. Tožni den pride in M. Tekavec z dr. Glantschniggom, pa obadva sta rekla, da ne odgovarjata na slovensko vlogo, ker sodnijski jezik v Celji je nemški. Na to je prosil g. dr. Filipič v imenu dr. Serueca, naj se trdo-

vratneža koj obsodita ali kontumacirata, kar se je tudi zgodilo. Radovedni smo, kaj bo sedaj g. Waser storil na pritožbo dr. Glantschniggovo!

(*V Zimici*) mariborskega okraja je nekdo Sekolovo viničarijo užgal; viničarju pogorelo je vse imetje, 1000 gold. cenjeno.

(*Zaslepljeni nemškutarji*) koroški, od liberalca zapeljani župani Velikovskega okraja, so protipostavno v Celovci zborovali in ropotali zoper poslanca g. dr. Vošnjaka, da se je potegoval za narodne pravice koroških Slovencev. Zraven so neresnico trdili, češ, da nobena slovenska srenja ni zoper ponemčevanje v šolah (No, sv. Jakobska v Rožu, uže prav dolgo nasprotuje) in očitali poslancu, da mejnarodni mir kali. Zaslepljenci!

(*Od cesarja odlikovan*) je g. Janez Miklošič, brat slavnega učenjaka dr. Fr. Miklošiča, učitelj na pripravniškeji vadnici v Mariboru. Prejel je zlati križec za zasluge. Čestitamo!

(*Osepnice*) hudo razsajajo po Slov. goricah, zlasti v fari sv. Trojice; šola pri sv. Marjeti na Pesnici je, 30 dni zavoljo osepnice zaprta, se zopet pričela.

(*Iz Središča*) se poroča, da je v vasi Sivici pod Čakovcem med silnim vetrom ogenj upepelil 15 poslopij, zgorelo jo troje ljudij.

(*Ogenj.*) V spodnjej Gorici na Dravskem polji pogorelo je 26. februarja 14 posestnikov; 27. pa je nekdo v Račah posestniku Sternu psa ubil in potem hram užgal.

(*„Mir“*) ima uže 1600 naročnikov. Čestitamo uredništvu, pa sploh koroškim Slovence!

(*Učitelj*) postal je g. Planker v Laporji, v pokoj stopil je g. Anton Kostanjšek pri sv. Ilji.

(*Posojilnica mariborska*) vrlo napreduje, ter ima v svojej uradnici v graškem predmestju v g. dr. Radajevej hiši vse lepo urejeno.

(*Jour fixe*) v Mariborskej čitalnici se je vrlo obnesel v nedeljo 26. februarja, G. dr. Jos. Pajek je obilno zbranim čitalničarjem kaj zanimivo in gladko razlagal o slovanskih rojenicah in sojenicah.

(*Pustni torek*) našemal se je vojšak na odpustu v Novi cerkvi, da bi šel „v maškare“. — V tem trenutku mu po pošti dojde poziv, da ima že na pepelnico „einrukati“ — in zdajci se mu je pust spremenil v — velik petek.

(*Napredovalni kurz*) za učiteljice ženskih ročnih del na mariborskem industrijalnem kurzu začne 1. maja t. l. Oglašja se pri ravnateljstvu do 15. aprila. Kurz traja 6 tednov!

(*Dobrega živinozdravnika*) dobili so Središčanje. Uže marsikaterega je nesreče pri živini otel.

Loterijne številke:

V Gradci 25. februarja 1881: 73, 53, 15, 27, 6.
Na Dunaji „ „ 75, 6, 78, 13, 17.

Prihodnje srečkanje: 11. marca 1882.

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

Mesta	Pšenica		Rž		Jčmen		Oves		Tunšica		Proso		Ajda	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Maribor	9	—	6	20	5	40	3	40	5	50	5	10	5	—
Ptuj	7	60	6	—	6	50	3	50	5	60	5	20	5	33
Gradec	12	—	9	77	8	51	8	30	7	42	—	—	8	—
Celovec	8	33	6	25	5	60	3	—	5	20	—	—	5	20
Ljubljana	9	15	7	70	5	—	3	10	5	80	5	60	5	80
Varaždin	8	60	6	75	5	20	3	—	4	80	6	50	4	80
Dunaj	12	70	9	50	8	35	7	50	8	50	8	85	—	20
Pešt	12	25	8	50	7	20	7	55	7	22	6	82	6	30

Gospodarji!

Ravno sem dobil novih semen vsakovrstnih, bodi si trave, detelje, zelja, cvetlice, potem peške, več sort najboljšega graha, fažola, soje itd. za vse semena sem porok, da kalijo.

Tudi se pri meni dobi **mavec** ali **poljski gips** po zelo nizki ceni

M. Berdajs,

na voglu mariborskega grada ali nasproti slovenskej cerkvi.

1—3

4—4 Harmonična zvonila

z jarmi vred proti poročtvu, da so dobro vglasbena in iz najfinišne robe.

Zvončke za na steno, zvončke za službo v cerkvi, za 3, 4, 5 glasov po 6, 8, 10 fl. eden. Dalje:

Cerkvene svetilnike

lustre, svetilnice, svetilnike za na steno, kanontablice, masivne iz zmesi zlatu podobne po izvrstno okusnih modelih lite, ki se krasno svetijo kakor bi zlate bile, in so trpežne za več kakor 100 let, solidno delane in jih po nizkej ceni priporočuje

Albert Samassa

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

Naznanilo.

Stavljenje Hrazredne ljudske učilnice v Globokem, okraj Brežce na Štajerskem, se bode k temu sposobnim in zmožnim mojstrom v pogoj (Akord) oddalo.

Mojstri, kateri imajo voljo celo stavljenje prevzeti, naj svoje ponudbe do 15. sušca t. l. predsedniku krajnega šolskega sveta gospodu Baron Moscon-u, Elisabetstrasse 16 v Gradec dopošljejo, kjer tudi obrazec (Plan) in računski prevdarek na ogled leži.

Grad Pišečki dne 25. svečana 1881.

1—2

Alfred Baron Moscon.

Ponudba.

V Ljubljani za živinozdravnika izučen mož, ki ima uže mnogo skušnje in izvrstnih spričeval in je od raznih okrajnih gospok priporočan bil, ponudi se in prosi primerne službe bodi kder koli, ali v vasi, trgu ali mestu. Voljen je z malimi pripomočki nastopiti službo in v zadovoljnost prebivalstva poslovati. Gre pa ali na Hrvatsko, Kranjsko ali na Štajersko. Imé zna uredništvo „Slovenskega Gospodarja.“

Mlin v najem

se da v **Rogoznici sv. Lenartskega okraja v Slov. goricah šte. 90.** Mlin je na 3 tečaje z zadostno vodo preskrbljen in z dobro vsakovrstno mlinsko spravo. Doda se vrt, trata okolo zidane prostorne hiše, gospodarsko poslopje, okol za svinje in, če najemnik hoče, nekaj njiv in travnika. Več pové lastnik Ornik v Rogoznici.

1—2

Franc Kapus v Celji

edini poseda veliko zalogo frišnih, zanesljivo kaljivnih, poljskih in vrtnarskih semen.

Ondi je dobiti seme prave rudeče pese, francoske in navadne štajerske detelje, lucerne, vsakovrstnih trav pa tudi semena različnih rož, potem mavec ali gips za gnoj, cepljena sadna drevesa po nizki ceni.

3—4